

University of Groningen

Recensie Henry Hemming, Onze man in New York. Hoe nepnieuws Amerika de Tweede wereldoorlog in trok

Renders, Hans

Published in:
Het Parool

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Publication date:
2020

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Renders, H. (2020). Recensie Henry Hemming, Onze man in New York. Hoe nepnieuws Amerika de Tweede wereldoorlog in trok. *Het Parool*.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

WOII Hoe Groot-Brittannië de VS de oorlog inlokte

De nazi's te lijf met nepnieuws

Het Parool

NON-FICTIE
HENRY HEMMING
ONZE MAN IN NEW YORK, HOE NEPNIEUWS AMERIKA DE TWEEDE WERELDOORLOG IN TROK
Omniboek, €25
352 blz.

De Britse premier Churchill zag in september 1940 in dat de oorlog verloren zou zijn, tenzij er steun van Amerikaanse zijde kwam. In *Onze man in New York* legt de Britse

spionagehistoricus Henry Hemming uit hoe het lukte om de VS in het conflict te betrekken. Zijn boek gaat in feite over Bill Stephenson, de man die in opdracht van de Engelse geheime dienst MI6 de publieke opinie in de Verenigde Staten rijp moest maken voor militaire steun aan Europa. Daarvoor werd het 'Sib Committee' ingezet, een afdeling van de geheime dienst die tot taak had 'sibs' oftewel 'geruchten' te verspreiden. Stephenson had een lange weg te gaan, want in mei 1940 was slechts 7 procent van de Amerikanen voor het sturen van soldaten naar Europa. De legendarische piloot Charles Lindbergh – in 1927 was hij als eerste de Atlantische Oceaan overgevlogen – trok Amerika door om dit isolationalistische standpunt te verkondigen.

Onder dit gesternte begon Stephenson in London aan zijn missie. Hij was een vreemde snoeshaan. Geboren in het Canadese Winnipeg vocht hij tijdens de Eerste Wereldoorlog aan Engelse zijde. Hij kwam als oorlogsheld thuis, begon een bedrijf en werd miljonair door met een rijke vrouw te trouwen en door de verkoop van radiotoestellen. Hij belegde zijn geld in aandelen en had daarom grote behoefte aan

informatie over de landen waarin 'zijn' bedrijven actief waren. Door stom geluk en bravoure lukte het hem om vlak voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog een voet tussen de deur te krijgen bij MI6.

Charles Lindbergh was zijn tegenstrever. Hij was al een legendarische mediaster, maar door de ontvoering van zijn eenjarige zoonje Charles, die uiteindelijk werd vermoord, werd hij een publiekslieveling. Dus toen Lindbergh op antioorlogsbijeenkomsten begon te spreken, kon hij als vanzelf op veel bijval rekenen. Zelfs zo nu en dan een opmerking dat de nazi's niet helemaal fout waren, werd hem vergeven. Amerika moest niet aan de oorlog gaan deelnemen, vertelde hij in de ene speech na de andere.

Vervalste documenten

Alles draaide om de publieke opinie. De Amerikaanse president Roosevelt probeerde Churchill te helpen, maar kon zich niet alles permitteren. Stephenson zette steeds weer andere stunts in gang om die hulp acceptabel te krijgen. Zo zouden de nazi's de Boliviaanse regering omver willen werpen, tot het klapstuk van twee documenten die de Amerikaanse regering had weten te bemachtigen waarin Hitler plannen ontvouwde om heel Zuid-Amerika in te lijven en alle godsdiensten te verbieden. De documenten waren vervalst, maar misten hun uitwerking niet.

Angstwekkend actueel klinkt de beweging waarvan Lindbergh de mascotte was: America First – een slogan die al vanaf het einde van de 19de eeuw populair was onder Republikeinen

in hun strijd tegen immigratie vanuit China, Ierland en andere landen. America First was zelfs in 1916 de slogan geweest van de twee presidentskandidaten (de Democraat Wilson werd verkozen). Uiteindelijk gebruikte alleen de Ku Klux Klan de kreet nog, totdat Donald Trump hem weer populair maakte.

Hoewel hun aandeel slonk, bleef een meerderheid van de Amerikanen tegen het sturen van troepen. Het verspreiden van nepnieuws nam nu hilarische vormen aan. Steeds belangrijker werd de herkomst van weer een spectaculair verhaal. Alsof het om zwart geld ging, werden verhalen van New York naar Londen verstuurd, vandaaruit naar een Zwitserse of Tsjechische krant om vervolgens weer in New York geciteerd te kunnen worden, 'daarmee werd het vuile nieuws witgewassen'. Geen gekigheid werd geschuwd. Zo zou Lindberghs zoon helemaal niet dood zijn, maar werd hij 'in een nazischool in Oost-Pruisen klaargestoomd om de toekomstige Führer te worden'.

Geheime operatie

Steeds hechter werd de samenwerking tussen de Amerikaanse en Britse veiligheidsdienst, waarbij interessante figuren als Ian Fleming (de bedenker van James Bond) en Roald Dahl een spionnenrol vervulden. Het merendeel van wat spionnen doen is weliswaar spannend maar ook overbodig, wordt uit dit boek duidelijk.

Lindbergh beging de kapitale fout door zich openlijk als antisemiet te presenteren. De America Firstbeweging zakte daardoor weg en er kwam steeds meer steun voor Roosevelt's buitenlandpolitiek. Er liepen nog een paar geheime operaties, maar toen op 7 december 1941 de Japanse aanval op Pearl Harbor plaatsvond en bijna de hele Amerikaanse marinevloot werd vernietigd, stond niets meer oorlogsdeelname in de weg.

Geruchten zouden geen geruchten zijn als ze niet omgedraaid kunnen worden. Tot op de dag van vandaag zijn er mensen die geloven in de complottheorie dat Roosevelt al dagen voor het Japanse bombardement op Amerikaans grondgebied daarvan op de hoogte was, maar dat hij niets deed om de deelname aan de oorlog in Europa respectabel te maken.

Bill Stephenson overleed in 1989 op 92-jarige leeftijd. Zijn dood was op zijn aanwijzing drie dagen onder de pet gehouden, zodat hij een rustige begrafenis kreeg.

Hans Renders

'Documenten' meldden Hitlers plannen om Zuid-Amerika in te lijven en godsdienst te verbieden

→ **Luchtvaartpionier**
Charles Lindbergh was mascotte van 'America First'. Hij verloor veel steun toen hij zich openlijk als antisemiet presenteerde.

FOTO AP

